

HOLMI

XVII. évfolyam 8. szám

2005. augusztus

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia, Voszka Éva

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László,
Ludassy Mária, Nádasdy Ádám, Rakovszky Zsuzsa.
Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

---

TARTALOM

Nádasdy Ádám: A hullámvasút • 899

Beszélni, oda-vissza • 899

Adatátvitel • 900

Rába György: Zenélő doboz • 900

Turistaúton Delphoiba • 901

Átírta a holló • 901

• Fővárosi térzene •

Csukás István: Budapesti tükörcserepek • 902

Magyar László András: Irodalom • 907

Bódis Kriszta: Artista (II) • 908

Sajó László: Egy örült 1 ✨-ja (*Részletek*) • 933

Loschitz Ferenc: Őszi levél • 938

Nádas Péter: Kornai • 939

Laurent Stern: Tragikus dilemmák? Piszkos kezek? • 943

Kis János: Sophie-tól Blairig (Válasz Laurent Sternnek) • 954

Rác Péter: Harmadik partita, BWV 1006 • 964

A „Téli lét” című dossziéból • 965

„Az ember nulla fokban”

című dossziéból • 966

Luigi Pirandello: Talicska (*Székács Vera fordítása*) • 967

Monsieur T. és Monsieur M. esete Madame C.-vel (Pótlapok
Tolnay Károly „Mindenes könyv”-éhez)
(*Közreadja Lenkei Júlia*) • 972

FIGYELŐ

- Tandori Dezső–Szilasi László:* Két bírálat egy könyvről (Jakus Ildikó–Hévizi Ottó: Ottlik-veduta) • 986
- Bodor Béla:* A Laphroaig-perszonalitás (Békés Pál: A bűntárs) • 995
- Györke Ágnes:* Sátáni (kon)textus (Salman Rushdie: Sátáni versek) • 999
- Gréczi Emőke:* Élet vagy életmű? (Székely András: Szántó Piroska) • 1005
- Dolinszky Miklós:* Zene – a zenék tükrében (Carl Dahlhaus: Az abszolút zene eszméje) • 1008
- Vérs Bálint:* „...senki ne keresse a regényt” (Grabócz Márta: Zene és narrativitás) • 1012
- Laki Péter:* Zseni, közelről (Otto Friedrich: Glenn Gould. Változatok egy életre; Glenn Gould: Tiltsuk be a tapsot!) • 1017
- Pataky Ildikó:* Séták Babel körül (Kocziszky Éva: Hamanns Kritik der Moderne) • 1020
- Kicsi Sándor András:* Moro úr, a svéd szamizdat hőse (Moro úr sikeres lefagyasztása. Összeállította: Roy Anderson, Kalle Boman, Borbás István) • 1023

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A

Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág

Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
(Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)

További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu

Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)

Előfizetési díj fél évre 1500, egy évre 3000 forint, külföldön \$35.00, illetve \$70.00

Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

A HOLMI honlapja: www.holmi.org

ISSN 0865-2864

Nádasdy Ádám

A HULLÁMVASÚT

Én nem akarok kijózanodni,
inkább nevetséges legyek,
centrifugálisan sikoltozó,
még akkor is, ha illetlen a hév.
Egyszer megállt velem a hullámvasút,
valami üzemzavar, a szerelő
prózaian mászkált a pályatesten,
hangosan kiabált a földre le,
percekig álltunk, azalatt összeomlott
az egész: a félelem, a gyomorkönnyűség,
a sikolyok, a kipirult arc, a remény.
Összeomlott a gyors üdvözülés,
keskeny és olajszagú lett a pálya,
szögekkel, oldalt villanykapcsoló,
sivár, sivár Hádész. Függett a lelkem
hullámzatlanul. Pedig a zuhanás
tökéletes, ha bódult, ha rövid.

BESZÉLNI, ODA-VISSZA

Kicsit reggel utána indulok,
jelképesen, pár lépést a szobában.
Fényképe is van nálam.
Amire mindig vágytam: egy burok.
Egy zsák, ahonnan, mint a kiskutya,
kifelé forgatom a fejemet. De
inkább beszélni kéne, oda-vissza.

Kétfelől fúr a szeretet, mint ahogy
az alagutat építik, erős hittel,
vaktában, a dolgok belsejében.
Az is lehet, hogy nem találkozik –
vagy inkább kis eltéréssel, azt ugye
el lehet szépen kozmetikázni.

Amiről nem beszélünk, ott lóg a szobában,
imbolyog, mint a csillár, amit az imént
lökött meg valaki, futtában, ahogy
elbújt a szobában. Nézi valahonnan,
ahogy mi nézzük a lengő, nagy tabut.

ADATÁTVITEL

Az izzadság az orráról csöpög,
közben röhög,
hogy nem tudom még a nevét se.
Ne, ne is mondja meg. Vésse belém
a személyi adatait, ahogy a szobrász
vési magát a nyers márványba,
sok száz ütéssel. Kalapáljon. Futkos
a vizes véső, repesztve viszi be
az adatait márvány ereim közé.
Megmondjam? – kérdezi minden lökésnél.
Ne, kérlek, ne, hörgöm, erre leáll:
Ne?!... – De! – De?... – De ne! Aprózni kezdi,
hajszálanként, héjanként tárja föl
a márványban régtől ott lapuló szobrot.
Az izzadság a szemembe csöpög,
sós, csíp, és nincs neki neve,
röpköd a szikra, ég egy gyújtózsínór,
és szobrostul szétrobban a márvány.
Nem őrződtek meg az adatok.

Rába György

ZENÉLŐ DOBOZ

Létrád nekitámasztottad az égnek
most kúszol vakmerőn s még nem tudod
mit is akarsz majd elorozni onnan
törekvésed fölfelé maga ének
magasztal névtelen állapotot

s utókorod akit ha érdekelsz
s emberszabású még benne a mersz
keresgéli egy zenélő dobozban
amit talpáról tetejére forgat
titkod de fölhúzó rugója mégsem
kerül kezébe a bolondnak

TURISTAÚTON DELPHOIBA

A fölismerhetetlen
hang rögtön rákezdte a telefonba
elveszítéd
s felelte amit megszerezteél
füledbe súgott szavakat
a vállad ölelő kart
folytatásukat elveszítéd
a rád ámuló pillantásokat
asztalod mellől kifakulnak
a koccintókat elveszítéd
futó lépteidet
zsákmányleső tekintetedet
mind elveszítéd
a postás csöngetéseit
örömed ha új évad érkezik
még visszavágó haragodat is
bár sose hitted volna elveszítéd
végül a figyelmeztetőt
azt is elveszítéd

ÁTÍRTA A HOLLÓ

Volt egyszer a világra ámuló
a földből még alig kibukkanó
aztán ki nem néz oldalt csak előre
a kiskamasz igazság keresője
a szent célra szemét rászegezi
körülötte útjának romjai

majd a mókus vér friss diót kalandot
 gyűjtött és tárolt hogyha elbarangolt
 rá is leljen a fölajzó vagyon
 bár rejtve bővült mit ád a vadon
 ám az ugribugri kor feledékeny
 kincsenek titka nincs rosta eszében
 és a szakállas krákogó a bölcs
 holló előtte nincs dugott gyümölcs
 a volt javakat becserkészi végre
 s az ínycségeket csőrére véve
 leshelyén ropogatja meditál
 a régi íz varázsa miben áll

• Fővárosi térzene •

Csukás István

BUDAPESTI TÜKÖRCSEREPEK

Kisújszállás utca

A lexikonokban az áll, ha nem tudná valaki, hogy Budapest Magyarország fővárosa. Tudtam én ezt gyerekkoromban is, tanultuk az iskolában, nézegettük a képeket a cikória pótkávé ajándék matricáin, üdvözlőlapon, álmodoztunk is róla ott valahol az isten háta mögött. Mikor felkerültem, mert ezt is úgy mondják, hogy felmegyek Budapestre, a visszafelé utat meg úgy, hogy lemegyek vidékre, nos, mikor felkerültem, dobogó szívvel álltam a hatalmas pályaudvar kapujában. Ezt az érzést is csak az ismeri, aki nem itt született, ez talán valami ajándék nekünk, mint a pótkávéban a matrica: a dobogó szív és az áhítat. Nem kell mosolyogni, én ezt szép és természetes érzésnek hiszem, s meghatódva emlékszem arra a fiatalemberre, aki voltam. Ha volt is bennem félsz és riadtság, bátran legyőztem, s úgy éreztem magam, mint egy álruhás királyfi, aki jogos birtokára érkezett. Egy felfedező, egy sarkkutató merészségével és kíváncsiságával vettem bele magam a forgatagba. Ez is nemzedékek élménye, az én nemzedékemé és az előttem járóké. Mintha visszafelé csapott volna a nagy hullám, a lelket-hazát összeillesztő falukutató szép buzgalom, most a lentről jöttek fedezték fel a várost.

Elhelyezkedtem a Ménesi úton a kollégiumban, ledobtam a motyómat egy ágyra, és elindultam napi felfedezőútamra. Az egyszerűség kedvéért felültem sorban a villamosokra, majd a buszokra, s végállomástól végállomásig utaztam, orromat az ablakhoz nyomva. Bérletem volt, időm is volt, kíváncsiságom pedig végtelen! S ha meguntam a zötykölődést, gyalog vágtam neki az utcáknak. Nem féltem, hogy eltévedek, vagy ha